

Herinzaai loont bij matige grasmate

Grassenveredelingsbedrijven en zaadfirma's introduceren regelmatig nieuwe rassen voor de gebruiker. De afgelopen veertig jaar is daardoor de drogestofopbrengst van Engels raaigras gemiddeld met 0,3 tot 0,4 procent per jaar gestegen. De kwaliteit van de grasmate bepaalt of herinzaai of doorzaai zinvol is.

Het rassenonderzoek beoordeelt grasrassen op hun gebruikswaarde voor de praktijk. Waaraan moet goed grasland voldoen?

Goed grasland bestaat uit een grasbestand dat gedurende vele jaren een hoge productie kan leveren, een goede en gesloten grasmate geeft, een goede ziekteresistentie bezit en ook nog eens smakelijk is, zodat een hoge grasopname kan worden verkregen. Een grasmate met een hoog percentage Engels raaigras voldoet voor meerjarig grasland het beste.

Engels raaigras is in Nederland dan ook veruit de belangrijkste grassoort voor de inzaai van grasland.

Welke vooruitgang is er de afgelopen decennia geboekt?

Als we de drogestofopbrengst van het sortiment van Rassenlijst 1999 vergelijken met dat van Rassenlijst 2009, dan zie je voor Engels raaigras laat een gemiddelde jaarlijkse vooruitgang van bijna 0,40 procent. Voor het middentijdse type ligt de

vooruitgang op bijna 0,30 procent per jaar. Voor diploïde rassen is dit 0,33 procent en voor tetraploïde rassen 0,27 procent. Eerdere berekeningen over een periode van 25 jaar met een vergelijking tussen de sortimenten van Rassenlijst van 1969 en die van 1994 gaf voor Engels raaigras laat een gemiddelde jaarlijkse vooruitgang te zien van 0,32 procent en voor middentijds 0,48 procent. In de achterliggende 40 jaar is er derhalve een gemiddelde stijging in drogestofopbrengst van 0,3 tot 0,4 procent per jaar

TOPKUIL 2013

Topkuil 2013 is een initiatief van Melkvee.nl samen met de partners BLGG AgroXpertus, OCI Agro en Plantum. Meer informatie over het verloop van de wedstrijd, interessante artikelen omtrent graslandmanagement en video's van de finalisten zijn te vinden op Melkvee.nl/topkuil. Het is ook te bereiken via www.topkuil.nl

gerealiseerd. In het verleden is deze verhoging deels ook gehaald door een verbetering in standvastigheid (zodichtheid). Echter ook met de huidige, goed standvastige rassen, waarbij de stijging niet gehaald wordt uit een betere standvastigheid, is dit haalbaar. Nieuwe rassen inzaaien geeft dus al de garantie van een hogere opbrengst.

Hoe zit dat met de vooruitgang in standvastigheid?

Uit een vergelijking van de rassenlijstsortimenten van Engels raaigras van 1984 met die van 1994 blijkt dat standvastigheid, gebaseerd op de bezettingsgraad (maat voor de dichtheid van de grasmat), voor Engels raaigras laat en middentijds in deze periode sterk is verbeterd. Diploïde rassen zijn 10 tot 12 procent vooruit gegaan en middentijdse tetraploïde rassen bijna 20 procent in bezettingsgraad. In de periode van rassenlijst 1994 naar rassenlijst 2009 is de vooruitgang beperkter geweest. Bij het middentijdse type van Engels raaigras komt nog wel een kleine vooruitgang voor, maar bij het late type treedt bij het diploïde sortiment zelfs een kleine achteruitgang op. In het tetraploïde sortiment is bij beide typen nog wel verbetering te constateren. Maar die verschillen tussen diploïde en tetraploïde rassen zijn nog maar heel gering. De standvastigheid heeft momenteel een goed niveau bereikt. Een bezettingsgraad van 80-85 procent betekent een goede, dichte grasmat. Goede rassen behouden dit ook nog na een gebruiksduur van 4 à 5 jaar. Van belang is dat het goede niveau ook in de komende jaren gehandhaafd blijft.

Overigens worden de waarderingscijfers in de rassenlijst vaak als relatieve maat gebruikt. Dat wil dit zeggen dat een 8 voor standvastigheid in het verleden niet dezelfde betekenis heeft als een 8 nu. Een 8 in rassenlijst 1984 zou voor rassenlijst 2009 nog een waarderingscijfer van ongeveer een 6,5 betekenen.

En kroonroestresistentie?

De huidige rassen van Engels raaigras laat en middentijds van de rassenlijst 2009 scoren op resistentie tegen kroonroest ruim één punt hoger dan de rassen van rassenlijst 1994. De vooruitgang is voor zowel de rassen van het late type als van het middentijdse type ongeveer gelijk en ook voor diploïde rassen in vergelijking met tetraploïde rassen is de vooruitgang vergelijkbaar. Het niveau van de tetraploïde rassen is nog wel duidelijk hoger dan dat van diploïde rassen. Over deze periode van ruim 15 jaar bedraagt de gemiddelde vooruitgang van het complete sortiment ongeveer 0,08 punt per jaar.

Is de wintervastheid ook vooruit gegaan?

In Nederland is het aantal winters met flinke winterschade bij Engels raaigras beperkt. Een waardering van genetische vooruitgang in wintervastheid is gezien het geringe aantal beoordelingen dan ook niet direct te geven. In een aantal rassenlijsten zijn soms nieuwe rassen toegelaten zonder waarderingscijfer, omdat in de onderzoeksperiode geen winterschade voorkwam.

Hoe belangrijk is de geboekte vooruitgang?

Verhoging van de drogestofopbrengst kan enerzijds worden gebruikt om met dezelfde bemesting meer grasopbrengst te krijgen, waardoor op voeraankoop kan worden bespaard. Anderzijds kan bij voldoende ruwvoer op het bedrijf de hogere opbrengstpotentie ook worden benut voor een gelijkwaardige graslandproductie met een lagere stikstofbemesting. Gebruik van nieuwe rassen met een hogere productiepotentie is gunstig voor een betere mineralenbenutting. Een goede resistentie tegen kroonroest helpt ook om bij een flinke aantasting grote beweidingsverliezen te voorkomen en zorgt dat de grasopname op peil blijft. Daarmee kan een daling in melkgif worden voorkomen.

En de verbeterde standvastigheid scheelt natuurlijk ook in graslandvernieuwing?

Een goede standvastigheid betekent dat grasland gedurende vele jaren een goede grasmat behoudt. Hierdoor is herinzaai minder vaak nodig en hou je tegelijkertijd een grasbestand met minder onkruid en kweek. Dit geeft een betere voederkwaliteit van het gras. Echter, ook met zeer goede standvastige rassen zal herinzaai af en toe nodig zijn, vanwege het optreden van extreme omstandigheden, zoals zeer droge zomers, bodemproblemen of fouten in het graslandbeheer zoals te kort maaien of een te zware snede.

Is de verbetering in rassen ook financieel te vertalen?

Het gebruik van nieuwe betere grasrassen betekent een positief effect op het bedrijfsinkomen van de veehouder. Een kwantificering van dit positieve effect is lastig weer te geven, omdat omstandigheden en hoedanigheid van de oude grasmat hierbij een grote rol spelen. Wordt na bijvoorbeeld tien jaar een botanisch slecht graslandperceel opnieuw ingezaaid, dan kan de winst aanzienlijk zijn. Er is niet alleen winst

vanwege de opbrengststijging door het gebruik van nieuwe rassen met 3 à 4 procent over een periode van 10 jaar, maar ook de lage productie van het slechte grasland wordt opgeheven door een betere zode na inzaai met goede standvastige rassen Engels raaigras. Ten opzichte van de laatste jaren van het slechte grasland is een globale bruto opbrengststijging van 15 procent dan ook zeker haalbaar.

En qua voederwaarde?

Ook de voederwaarde van goed grasland met hoofdzakelijk Engels raaigras is hoger dan die van grasland met veel matige grassen. Grofweg kan dit al snel een verschil in voederwaarde geven van 50 tot 75 VEM per kilo drogestof. Daarbij wordt ook de grasopname nog positief beïnvloed door een hogere voederwaarde. Oftewel: nieuw ingezaaid grasland kan ten opzichte van oud grasland met een slechte botanische samenstelling wel een meeropbrengst geven van 2.000 tot 2.500 kVEM per hectare per jaar. De groeiomstandigheden moeten dan wel geschikt zijn en blijven voor Engels raaigras. Bij (her) inzaai moet echter ook rekening worden gehouden met een opbrengstderiving in de inzaaiperiode in het eerste jaar en de daardoor ook kans op mineralenverliezen.

Tenslotte, is het verstandig om na tien jaar al een perceel te herinzaaien?

Dat ligt eraan. Alles hangt af van de kwaliteit van de grasmat. Sommige percelen zijn na vijf jaar al dermate minder productief dat het zinvol is om herinzaai te overwegen. Maar er zijn ook percelen die na twintig jaar nog goed zijn. Oude percelen bieden bovendien het voordeel dat er meer organische stof is opgebouwd, zodat een melkveehouder met gelijkblijvende bemesting meer productie van zijn perceel haalt. Op de website van Topkuil staat een verwijzing naar de herinzaaiwijzer waar melkveehouders zelf het nut kunnen testen. ■

